

כתרי תורה

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי חיים ב"ר אהרן הכהן זלה"ה
רב ביה"כ תפארת ישראל, ר"ג - כ"ח אדר א' תשל"ג
רבי מחפוז ב"ר דוד גרופי זלה"ה
מחכמי אלגרוף שבכולאן - כ"ט אדר א' תשי"ז
רבי יחיא ב"ר סעדיה קשמא זלה"ה
רב קהילת אלכמה ומושב אלפלט - א' אדר תשמ"ז
רבי דוד ב"ר עוואץ חגבי זלה"ה
רב העיר ראש העין - א' אדר תשנ"א

לק"י • פרשת ויקהל ה'תשפ"ב ב'של"ג • גליון צ"ד
• הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"ג ידיד ורע אשר שמחת התורה שבלבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, זכה להרבין תורה ולהעמיד בתי מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליעזר זצ"ל ביבלחט"א הרב צבי בלאט שליט"א • דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיח זצ"ל, הרב משה ב"ר שלום צאלח זצ"ל, הרב אלעזר עוזרי זצ"ל בן יבלחט"א רבי אברהם, הרב זכריה ב"ר יוסף גהסי זצ"ל, הרב ישראל ב"ר יהודה זצ"ל, מרת אורית ב"ר מנחם שרעבי ע"ה, מרת אסתר ב"ר יחיא גרשי ע"ה ומרת יהודית ב"ר יוסף שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א הרב רפאל אריה בן יחיא שליט"א ומיכל ב"ר ישי תחי' לרפ"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, אב"ר.

כתר של"א"ש

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת (ל"ה, ב).

מוהר"ר יהודה גופאן זלה"ה במנחת יהודה דרש את סמיכת פרשת מצוות השבת לסוף הפרשה הקודמת בה נכתב על קרינת עור פני משה, כי הנה שם נכתב ויראו מגשת אליו (ל"ד, ל"ה), ואותא במדרש (ספרי, נשא א'. הובא בפרש"י) רשב"י אומר, בא וראה מה כח עבירה קשה, שעד שלא פשטו ידיהם בעבירה מה נאמר בהם ומראה כבוד ה' כאש אוכלת (לעיל כ"ד, י"ז), לא יראים ולא מזדעזעים. משפשטו ידיהם בעבירה מה נאמר בהם וירא אהרן כל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו (וכ"ה בזה"ק ח"א נב, ב).

ומעתה, מבאר במנח"י, שכיון שראו ישראל שלא עצרו כח לגשת לפני משה וגם הם התנצלו עדיים מעליהם, ויחר להם מאות על פחיתות מעלתם שבאה בעוונותיהם, ויתאבלו העם מאד. ולכן, בא משה לנחמם ולומר להם, זאת עשו וחיו, כי מצוה גדולה יש לכם ובשלומה יהי לכם שלום, והיא השבת השקולה כנגד כל התורה כולה, אם תשמרו אותה, תזכו לאותו עדי והפסדתם, בסוד תוספת נשמה יתירה, עיי"ש בכל דבריו כי נעמו.

טעם נוסף כתב מוהר"ר חיים סנואני זלה"ה בספרו מקום מקדש, כי הטעם שראה משה ללמד הלכות שבת, כי אחר חטא העגל, שעבדו ע"ז, הרי העובד ע"ז הרי הוא ככופר בכל התורה כולה, לכן משה רבינו פתח דבריו האיר במצות השבת, דכל השומר שבת כאילו קיים כל התורה כולה, ואפילו עבד ע"ז כאנוש מוחלין לו, וגדול כוחה לכפר על ע"ז.

מכאן יש לנו ללמוד על מעלת השבת שיש בה בחינה של ישראל לפני חטא העגל והיא מכפרת העוונות החמורים ביותר. ואגב אורחין שמענו כאן, כי אף אדם שחטא, ואף אינו יכול לגשת לרבו שיורוהו דרך תשובה (אם מאת מעלת הרב ואם מפני שחטא כנגדו) אם יתאבל וישתוקק לתקן את אשר עיוות, השי"ת ישלח לו ויורוהו דרך תשובה ותיקון. ויה"ר שנוכח כולנו להתקדש בזכות השבת, אכ"ר.

שבת שלום

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יחיא ב"ר יצחק עומסי זלה"ה - נלב"ע כ"ו אלול התש"פ

הוסיף מים מהברז על החמין של שבת האם נאסר

א] שאלה: מי שהבחין בשבת שהחמין מתייבש וכמעט שנחרך, והוסיף עליו בטעות מים קרים מהברז, האם התבשיל נאסר, או שמא כיון שאינו נהנה ישירות מן המים אלא מהתוצאה שהתבשיל לא התייבש, מותר. תשובה: ראשית יש להקדים, שהאיסור שנעשה כאן הוא בישול המים בשוגג וצריך להיזהר. כי ראיתי מי שטעה ודימה למה שהתירו כמה מן הפוסקים לתת מים רותחים לחמין מכלי ראשון כמבואר במשנ"ב סי' ש"ח ס"ק פ"ה, באור לציון ח"ב עמ' קנ"ט ובמנוחת אהבה ח"א עמ' ס"ה, והמבשל בשוגג התבשיל אסור לכל עד מוצ"ש (שו"ע סי' ש"ח ס"א). וכאן לכאורה לא יועיל ביטול ברוב להתיר את החמין כולו, כי הרי יש לו מתירין למוצ"ש ואינו בטל. ומה שציידנו בשאלה להתיר את החמין מפני שאינו נהנה ישירות מן המים, נראה כי מכיון וללא המים היה החמין נשרף ולא היה נאכל, יש כאן הנאה ישירה מן המים (הלכה ברורה אפיה ובישול עמ' ט"ו).

אמנם נראה, שאע"פ כן יש להתיר את החמין מפני מיעוט המים. ראשית, מפני שהמים שנתערבו בחמין הרי הם מין בשאינו מינו וק"ל שמין בשאינו מינו בטל אף בדבר שיש לו מתירין (שו"ע י"ד סי' ק"ב ס"א, והטעם כתב הט"ז בס"ק ה', כי אף שאין כאן תערובת איסור והיתר שהרי האיסור סופו להיות מותר, מ"מ כיון שלמעשה הם שני מינים, בטלים זה בזה). ועוד, כי רק באיסור שהיה אסור קודם שנתערב, אמרו חכמים שאינו מתבטל כשיש לו מתירין, אבל המים הנ"ל לא חל עליהם שם איסור, רק לאחר שנתערבו, ולא החמירו חכמים בזה (רמ"א שם ס"ד, שת"ז סי' ש"י סק"ל, מנחת שלמה ח"א סי' ה' או' א', או נדברו ח"ז סי' ב"ה ועוד). והגר"מ רצאבי שליט"א בספרו בנין משה (פרק ל"ח סעיף י"ב) כתב הלכה למעשה, שיש להתיר את החמין, אם יש בו ששים כנגד המים או אף בספק אם יש בו ששים, יעו"ש.

טבילה לתבנית אפייה

ב] נחלקו פוסקי זמננו האם תבנית אפייה של תנור צריכה טבילה. דהנה הכלל בזה הוא שכל כלי שמשתמשים בו לצורך אוכל הראוי לאכילה מיד בלא שום תיקון, צריך טבילה. ולפ"ז, אף תבנית אפייה כן, שהרי האוכל המונח שם ראוי לאכילה לאחר האפייה מיד בלא שום תיקון. אלא שיש דנים לפטור מצד אחר (עיין שו"ת מעיין אומר ח"ד עמ' תכ"ה) שמכיון והתבנית משמשת לאפייה בתנור המחובר לקרקע ע"י חוט חשמלי, הרי הוא כדין כלי שהיו מניחים בתנור בית החורף שבזמנם שהיה בנוי מלבנים על הקרקע, שכתבו הפוסקים שמכיון שאינו מקבל טומאה, לא שייכת בו גם טבילה זו שהיא מפני שיוצא מטומאת הגוי ליד ישראל (שו"ת שב יעקב סי' ל"א).

מאידך י"ל, כי מכיון והדרך היא שמוציאים את התבנית מהתנור עם המאפה, ומשתמשים בתבנית ששומרים בה את המאפה, מסתבר שאינה נחשבת כדבר המחובר לתנור. ואף אם תמיד מניחים את המאפה על ניר אפייה, הרי הוא בטל לתבנית ולא יועיל לפטור בשל כך (שלמי מועד עמ' תקמ"ז בשם הגרש"ז אייערבך). וכן דעת מרן הגר"י רצאבי שליט"א שהעיקר הוא שיש להטביל את תבנית תנור האפייה, אמנם בשעת הדוחק אם ארע ונצרך להשתמש בתבנית ללא טבילה, יכול לסמוך על המקילים.

שמע קול רעם באמצע שנתו האם יברך קודם נטילת ידים

ג] מצוי בימות הגשמים שמתעוררים באמצע הלילה מקול רעמים, ונשאלה האם מותר לברך כך בלא נטילת ידיים. תשובה: כתב המשנ"ב (סי' א' סק"ב) כי המשכים בלילה ואין לו מים ליטול ידיו להעביר רוח טומאה, חלילה לו לבטל מדברי תורה אלא יטול מעט או ינקה ידיו בכל מידי דמנקי ויברך וילמד, כדין התלמוד והפוסקים, עכ"ל, [ובא לומר שלא יחמיר אז כדברי הוזה"ק שנביא בסמוך]. וכבר פסק בן מרן השו"ע (סי' ד' סעי' כ"ג) שמותר לברך ברכות קודם נטילת ידיים שחרית. **אכן מהרי"ץ (עץ חיים ח"א דף ד' ע"ב, מעיל קטון סי' א' ס"ק א') הביא את דעת הוזה"ק שאסור לברך שום ברכה קודם נטילת ידיים וכן ליוצא מבית הכסא. והוסיף (בשם מהר"ם לונאנו) שלא היה אותו צדיק [דהיינו מרן השו"ע] כותב כן אילו ראה מאמר הוזה"ק. ולמעשה כתב מהרי"ץ (שו"ת פעו"צ ח"ג סי' רמ"א) שאין לברך שום ברכה קודם נטילת ידיים אלא יברך בהרהור. וכ"כ השת"י (סי' פ"ה סק"ב).**

והעירוני מדברי הגמ' בברכות (ס), שם נראה בפשטות שמותר לברך קודם נטילת ידיים, שהרי ברכת על נטילת ידיים הובאה שם אחר כל הברכות. וא"כ אין לנו לילך אחר דברי הוזהר נגד הגמ' כידוע (בי"סי קמ"א, מהרי"ץ בשו"ת שם סי' קצ"ד). וכשהצעת הדברים לפני מרן הגר"י רצאבי שליט"א, השיב כי בדברי הראשונים שם מבואר שסדר הברכות הנוכחים שם בגמרא אינו בדווקא, אלא יש להקדים את ברכת נטילת ידיים לשאר הברכות ולכן הורה כי הניעור בלילה מקול הרעמים יברך בהרהור הלב.

הלכות חג בחג במשנת רבותינו

ויקהל משה את כל בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם (ל"ה, א)

משה הקהיל קהילות ללמד הלכות שבת בשבת וחג בחג

א] איתא במדרש הגדול כאן, זהו שאמר הכתוב במקלות ברכו אלהים (תהלים ס"ח, כ"ז), דורשי אגדה אומרים, מתחלת התורה ועד כאן לא נאמרה פרשה בהקלה אלא זו. ולמה, אלא כך אמר הקב"ה למשה הקהל את בני במצות שבת (פ' למדס את מצוות השבת, וכמבואר בפסוקים הבאים), כדי שתהא שמורה לדורות להיעשות קהילות קהילות ולהכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לשמוע דברי תורה ולקדש את שמי הגדול, כענין שנאמר במקלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל וכו'.

וכענין במדרש אבכיר (הובא בילקוט שמעוני כאן) ושם נוסף, מכאן אמרו, משה תיקן להם לישראל שיהו דורשין בענייניו של יום, הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. וזה מלבד תקנת קריאה"ת בנין המועד, כדמשמע ברמב"ם (פ"ג מתפלה ה"ח) דמשמע שתיקן שיהיו קוראין בכל מועד ענייניו, ושואלין ודורשין בענייניו של יום בכל מועד ומועד. **וכ"כ שם רבינו מנוח** דשתי תקנות תיקן להם, ע"ש.

אכן יש להעיר **במדרש הגדול** בפרשת פנחס, דרשו עה"פ ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה (ל', א'), מלמד שצווה משה את ישראל שיהו עוסקין בהלכות החג בחג ובהלכות הפסח בפסח ובהלכות עצרת בעצרת ושהיו זיהרין בקרבנותיהן וכו'. הרי שמכאן מקור דין זה ולא מפרשתנו, ושם הוא שייך טפי שהוא אחר פרשת קרבנות המועדות.

ובמדה"ג כאן נוסף, וכן היה דויד מלך ישראל עושה, מקהיל קהילות בשבת ויושב ודורש. וכן הוא אומר בשרתי צדק בקהל רב (תהלים ט, י), מגיד שהיה דויד הצדיק מעמיד את הבימה בבית המדרש ויושב ודורש לישראל בשורות טובות ונחמות, הלכות הפסח בפסח והלכו העצרת בעצרת והלכות החג בחג **ומשמע** שבכלל הדרשה היה אומר משמח ומפיס את ישראל, ודרשו את זה מלשון הפסוק בישרתי. **אך יותר מסתבר** שכוונתו לכדאיתא במדרש אבכיר שם, וכי מה בשורה היו ישראל צריכין בימי דוד, והלא כל ימיו של דוד מעין דוגמא של משיח היה, אלא פותח ודורש לפניהם דברי תורה שלא שמעתן אזן מעולם.

שולשים יום קודם החג היינו לענין להשיב לשואלים

ב] והנה דרשו חז"ל (פסחים ג, א) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלוש יום, שהרי משה עומד בפסח ראשון ומוזהיר על הפסח שני, שנאמר ויעשו את הפסח בראשון (במדבר ט, ה). כ"ה בגליון. ועי' חידושי הש"ס להגר"י פיק), וכתב ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח (שם, ו). דהיינו מי"ד ניסן עד י"ד אייר. **וקשה,** דבמדרשים שלפנינו נראה שבתג היה משה עומד ודורש בהלכות החג, וכן דוד רק אז גילה חידושים והלכות שלא שמעתן אוזן, ואילו בגמרא נראה כי קודם לחג כבר דרשו בהלכותיו. **ויש לבאר כדאיתא בירושלמי בפסחים (ב, ב),** שואלין בהלכות הפסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג, בבית הועד שואלין קודם, לשלושים יום, שכן משה עומד בפסח ראשון ואומר להן הלכות פסח שני (וכ"ה בתוספתא מגילה פ"ג ה"ב). **וכתב בקרבן העדה,** דמה שאמרו שבבית הועד שואלין שלוש יום קודם, זהו לענין אם שאלו שני תלמידים דבר הלכה, אחד שאל מעניני הפסח והשני שאל בענין אחר, נזקקין לזה ששאל בהלכות הפסח, דהוה ליה כאילו שאל דבר בעיתו.

וכן כתב הר"ן על הרי"ף (פסחים שם), דדין זה נאמר לענין ששני תלמידים השואלים דבר הלכה מהרב, שמישיב לאותו השואל בהלכות החג כי הוא נקרא שואל כענין, וכדאיתא בתוספתא דסנהדרין (פ"ו ה"ה) שזקקין לשואל כענין (וע"ע ט"ז ס"י תכ"ט סק"א, דנפקא מינה לדיני ממונות). וזה מה שהוכיחו מפסוק ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא (שם, ו). והם מישאל ואלצפן כדאיתא בסוכה (כה, ב) שחל שביעי שלהן בערב פסח, ובאו לשאול כיצד

יעשו הפסח ולמה ניגרע, ומשה לא השיב להם בקצרה אלא האריך וביאר להם כל דיני פסח שני, כיון ששאלו בענין. **[עיי' ב"ח (ס"י תכ"ח) שכתב דלא היה לו למשה אלא להשיבם דמכיון שהם טמאים לא יעשו הפסח, ולא היה צריך לדרוש שיעשו בפסח שני, ע"כ. וקציע' שהרי זה מה שבאו לטעון למה ניגרע, וא"כ היה צריך להפסיק דעתם וללמדם שיוכלו להקריב בפסח שני. וע"ע שו"ת עולת יצחק ח"ג ס"י קנ"ו אות ג].** **וכ"כ בשו"ת המנחה על התוספתא שם,** דבפירקא דהיינו הדרשה ברבים, דורשים בחג את הלכות החג. אך לתלמידים השואלים משיבים כבר שלוש יום קודם לכן. **נמצא** דללמד לעם הלכות החג זהו בחג עצמו, אך בבית המדרש, אם באו ושאלו תוך שלוש יום קודם החג משיבים להם בארוכה כל דיני החג.

מלמדים לעם ההלכות קודם החג

ג] אכן מלשון תוספות במגילה (ד, א ד"ה מאי) נראה דהיו דורשים ולומדים הלכות החג שלוש יום לפניו, ע"ש. **וכן נראה שלמד הפני משה** בירושלמי שם, דכל אחד בביתו ילמד הלכות החג בחג, אך בבית המדרש שואלין ודורשין ל' יום קודם החג, ע"ש.

וכן יש להוכיח מדברי רש"י בסנהדרין (יב, ב ד"ה ומפוריא) שכבר מפורים כבר שמעו הדרשה בהלכות פסח. וכן כ"כ עוד (שם פ"ו, א ד"ה שהיו אומרים) דמן הפורים התחילו לדרוש בהלכות הפסח, הרי דלא קאי רק להשיב לשואל. **וראיות אלו הביא הב"ח (ס"י תכ"ט)** מהגמרא, אכן בגמרא היה ניתן לפרש דכיון שיתכן וכבר נשאלו החכמים והשיבו בהלכות פסח, יבואו השומעים לטעות ולא יאמינו לשלוחי בי"ד שעיברו את אדר, ע"ש. אך ברש"י מפורש שכבר דרשו אז למד לעם הלכות הפסח. **וכ"כ רש"י ב"ר"ה (ו, א ד"ה)** שכבר מן הפורים ואילך, התחילו הדרשנים לדרוש ברבים בהלכות פסח.

והבית יוסף (ס"י תכ"ט) כתב דלעולם החיוב הוא ללמוד הלכות החג בחג, ואז ילמד טעמי המצוות שבחג והדברים המותרים ואסורים ביו"ט. ורק בדיני פסח צריך להודיע וללמד לעם שלוש יום קודם, כדי שיהיה להם שהות רב להתעסק בטחינת החיטים ואפיית מצה והגעלת כלים וביעור חמץ וכו' וכל אלו לית להו תקנתא אם לא עשאום קודם הפסח ווע"ע בדומה לזה בב"ח. **ועוד תירץ** דבפסח דווקא בענין לדרוש שלוש יום קודם הפסח שיכינו את קרבן הפסח ואף משחרב ביהמ"ק בעוונותינו, תקנה לא זה ממקומה. **נמצא,** דהלכות פסח שאני (עיי' מהרש"א סוכה ט, א ד"ה בפרש"י. ובעולת יצחק שם) ומלמדין אותם לעם שלוש יום קודם.

כבר בפורים עצמו מתחילים בלימוד הלכות פסח

ד] ומהראיות שהזכרנו לעיל, משמע נמי שבפורים עצמו כבר היו מתחילים בלימוד הלכות פסח. **וכן מנהג המדקדקים בקהילותינו** להתחיל בלימוד הלכות פסח כבר ביום הפורים עצמו, וכמ"ש בשע"ה (ס"י פ' בעיני יצחק אות ב). **וע"ע שו"ת הרש"י עמ' ר"א.** **וכ"ה מנהג גרבא** כמובא באור תורה (חברת ר"ג עמ' שני"א). **ועי' למהר"י קורניני זלה"ה במחמדי שמים** (שמות י, ב) שהביא דברי הרב חסד לאברהם (מעין ב' נהר נ"ז) דשלוש יום קודם הפסח הקב"ה מוציא נפשות ישראל מהיכלות הטומאה. וכתב עליו מהר"ק זלה"ה, ואפר שמוזה הטעם ארו"ל שואלין ודורשין בהלכות הפסח קדם לפסח שלוש יום, שע"י מה שהם דורשין בענין הפסח מוסיפין עוד ועוד הארה והתעוררות למעלה, נוסף עוד על מה שהקב"ה עושה ברוב חסדיו. **שו"מ בעולת יצחק (שם, אות ד)** שכתב כן מדנפשיה, דע"פ פנימיות העניינים בענין שלוש יום ממש, ע"ש. **ועכ"פ לפי"ז** בוודאי שכבר מפורים צריכים להתחיל ולדרוש בהלכות הפסח להשלים ל' יום להעלות נפשות ישראל משערי טומאה.

והנה הפר"ח, דחה מנהג זה ועיקר דבריו דשלוש יום שאמרו לאו דווקא, ע"ש. **אכן כבר הוכיח החק יעקב** (סק"ה) מדברי רש"י ב"ר"ה הנזכרים לעיל, דבפורים עצמו החלו לדרוש. וכן הוכיח מדברי תוספות בבכורות (נג, ב ד"ה בפרוס) שמיום הפורים מתחילין לדרוש. **ובדעת השתי"י,** אין להוכיח ממה שלא העלה דברי הפוסקים בזה, כי אדרבה פשוט לשון מרן, שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלוש יום, משמע שלוש יום קודם.

מדרכי רבותינו - מוהר"ר מחפ"ן ב"ר דוד גרופי זלה"ה

רבינו גולד לאביו בשנת התרי"ז לערך, ונודע בעירו בת"ח שקדן, בקי בהלכה, מהונו האכיל עניים ויתומים, והיה צנוע נחבא אל הכלים. אך עם זאת הרבין תורה בעירו ושימש כשליח ציבור ובעל תפילה בימים הנוראים. פעם קנה שור לשחיטה מאחד מערביי האיזור המנהג היה אז, שהיו מסכמים עם הגוי כי אם תמצא הבהמה טריפה לא ישלמו לו עליה כלל, רק את העור יקח לו (כי הגויים בתימן לא היו אוכלים משחיטת ישראל, עיי' שו"ת ח"ד ס"י קכ"ו סעיף ב'). בנו של רבינו שהיה אז נער אחוז את השור בראשו, אך לפתע נתירא ונשמט ראש השור מיידו, והחלידה הסכין ונטרף השור. הגוי שראה כי משליכים את הבהמה לאשפה נצטער על ממונו שאבד, והלך לו. לאחר כמה ימים פגשו רבינו ואמר לו, מדוע עדיין לא באת לקבל את התשלום עבור הבהמה, הסביר לו הגוי, ראיתי שהיא טריפה. אמר לו רבינו הבהמה היתה כשירה, רק בגלל שהנער זו באמצע השחיטה, נפסלה השחיטה, וזו אשמנתנו, אתה לא צריך להפסיד את כספך, הגוי כ"כ התפעל מיושרו של רבינו, ופרסם מעשה זה בין ידידו וקידוש ה' גדול נעשה באותה העת (מבן בתו, הגאון רבי שלמה יגאלי זצוק"ל). מרוב חביבותו לחון את עפר ארץ הקודש, היה פורץ בבכי ב"ר"ה בזמן התפילה, דופק על התיבה ואומר, מתי נזכה לעלות לארץ ישראל, ואכן הוא היחיד מששת אחיו ואחיותיו שזכה לעלות לא"י בערוב ימיו (בגיל צ"ג) ובגיל ק' נתבש"מ וזכה להיטמן בעפרה. זיע"א